

คำวินิจฉัยของ นายนพดล เสงเจริญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๕

เรื่อง ศาลแขวงดุสิตส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายรัชชัย บัวคลี) ในคดีอาญา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)

ศาลแขวงดุสิตได้ส่งคำโต้แย้งของนายรัชชัย บัวคลี จำเลยในคดีอาญา เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและ ค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ และมาตรา ๑๒ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีศาลแขวง ๒ (แขวงดุสิต) ได้เป็นโจทก์ฟ้องนายรัชชัย บัวคลี เป็นจำเลยต่อศาลแขวงดุสิต กรณีประกอบอาชีพค้าคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ จำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจำกัดสิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพ เพราะบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิ ที่จะมียทรัพย์สินเป็นของตนเองโดยการซื้อขาย ไม่ว่าจะทรัพย์สินนั้นจะเป็นของเก่าหรือเป็นของใหม่ และบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะขายทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้อื่น การที่บุคคลจะยึดถือเป็นอาชีพรับซื้อทรัพย์สิน ที่บุคคลอื่นใช้แล้ว เพื่อขายและจำหน่ายต่อไป จึงเป็นเสรีภาพในการประกอบอาชีพที่พึงกระทำได้ ไม่สามารถจำกัดเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ ได้

ศาลแขวงดุสิต พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุม การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓

แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และ
มาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า
(ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่าจะรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด
ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่
มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว
และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับ
การวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ทุกคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษา
ของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติ
ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) แก้ไขเพิ่มเติม
โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช
๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขาย
ทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบ
มาตรา ๒๕ โดยศาลแขวงดุสิตได้ส่งความเห็นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย
กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ และให้สอบถาม
ข้อมูลเพิ่มเติมจากกระทรวงมหาดไทย

ตามคำร้องนี้ กระทรวงมหาดไทยชี้แจงสรุปได้ว่า เหตุผลในการตราพระราชบัญญัติควบคุม
การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควร
ควบคุมกิจการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าให้ดีขึ้น” นอกจากนี้ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๓)
แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ข้อ ๘ (๒) (ง) กำหนดค่าธรรมเนียม

ในการออกใบอนุญาตการค้าของเก่าประเภทอื่น ๆ ซึ่งคำว่า “ประเภทอื่น ๆ” มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ แต่จะพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ประกอบกิจการว่า อยู่ในความหมายของคำว่า “ของเก่า” ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ หรือไม่ เท่านั้น

พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบการอาชีพดังต่อไปนี้ โดยมีได้รับอนุญาตสำหรับกิจการนั้น ๆ จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

(๑) การขายทอดตลาด นอกจากการขายทอดตลาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขาย หรือการขายทอดตลาดเพื่อประโยชน์ของสมาคมหรือสาธารณประโยชน์ ซึ่งรัฐมนตรีสั่งเป็นหนังสือให้ยกเว้นเฉพาะกรณี

(๒) การค้ำของเก่า นอกจากการค้ำของเก่าบางประเภทหรือบางชนิดซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นในราชกิจจานุเบกษา

ของเก่าซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นดังกล่าวในวรรคก่อน เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีจะประกาศเพิกถอนการยกเว้นเสียทั้งหมด หรือแต่เพียงบางประเภท บางชนิดก็ได้ ผู้ค้ำของเก่าประเภทหรือชนิดซึ่งได้มีประกาศเพิกถอนการยกเว้นดังกล่าวแล้ว จำต้องรับใบอนุญาตภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๕ และให้ใช้ความนี้แทน

มาตรา ๑๒ ผู้ใดประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าภายหลังที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเกี่ยวกับการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และกำหนดเงื่อนไขของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่จะต้องเป็นกรณีที่ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้โดยชอบเขตเนื้อหาของกฎหมาย จะต้องกระทำเท่าที่จำเป็น ซึ่งหมายความว่า บทบัญญัติใด ๆ ที่องค์กฤษฎีกาจะตราขึ้นอันมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ จะต้องมีความจำเป็นต่อการดำเนินการ เพื่อช่วยให้วัตถุประสงค์ที่ต้องการ บรรลุผล และจะต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ นอกจากนี้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นจะต้องพอสมควรแก่เหตุในความหมายอย่างแคบ โดยต้องคำนึงถึงความสมดุลและความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่มหาชนจะได้รับกับประโยชน์ที่เอกชน จะต้องสูญเสียไป รวมทั้งต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพซึ่งเป็นหลักเศรษฐกิจแบบตลาด หมายความว่า ประชาชนแต่ละคนสามารถเลือกประกอบอาชีพได้ตรงตามความเหมาะสมและความถนัดของตนมากที่สุดเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ ประชาชนในฐานะผู้บริโภคย่อมได้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ ส่วนการรับรองเรื่องการแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรมนั้น หมายความว่า รัฐจะต้องไม่ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในการแข่งขัน เช่น การให้การสนับสนุนผู้ประกอบการรายใดเป็นพิเศษ แตกต่างจากผู้ประกอบการประเภทเดียวกันอื่น ๆ อย่างไรก็ดี ในวรรคสองของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ เป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้าน สาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชนหรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าความเสียหายที่จะเกิดแก่เอกชน และให้รัฐสามารถควบคุมการประกอบอาชีพการค้าของเก่ามิให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินมาขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่น โดยเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ มิให้ถูกลักขโมยและนำมาจำหน่ายได้โดยง่าย พระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าว่ามีสาระสำคัญคือ ให้ผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน นอกจากนี้ยังกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าทั้งคุณสมบัติเฉพาะและคุณสมบัติทั่วไป ซึ่งคุณสมบัติทั่วไปของผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต้องมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีความรู้หนังสือไทยพออ่านออกเขียนได้และไม่เคยต้องโทษจำคุกในฐานความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ปลอมหนังสือ ความผิดฐานกระทำทุจริตในทางการค้า และความผิดที่ประทุษร้ายแก่ทรัพย์สิน รวมทั้งยังบัญญัติให้มีการเพิกถอนใบอนุญาตแก่ผู้รับใบอนุญาตซึ่งขาดคุณสมบัติหรือต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกในความผิดซึ่งกระทบถึงความซื่อสัตย์สุจริตและกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือได้กระทำภายหลังใบอนุญาตถูกเพิกถอนแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เว้นแต่การขายทอดตลาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขาย หรือการขายทอดตลาดเพื่อประโยชน์ของสมาคม หรือสาธารณประโยชน์ ซึ่งรัฐมนตรีสั่งเป็นหนังสือยกเว้นเฉพาะกรณี หรือการค้าของเก่าบางประเภทหรือบางชนิดซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ “การขายทอดตลาด” หมายถึง การขายโดยเปิดเผยแก่มหาชน ด้วยวิธีให้โอกาสแก่ผู้ประมูลราคา ผู้ใดให้ราคาสูงก็มีสิทธิซื้อทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๐๕ บัญญัติว่า “การขายทอดตลาดย่อมบริบูรณ์ เมื่อผู้ขายทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยกิริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังมีได้แสดงเช่นนั้นอยู่ตราบใด ท่านว่าผู้ซื้อราคาจะถอนคำซื้อราคาของตนเสียก็ยังไม่ถอนได้” สำหรับ “ของเก่า” พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๓ บัญญัติคำนิยาม “ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอบริโภค แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย” และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๒๔)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๘ (๒) ได้กำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตประกอบการอาชีพค้าของเก่า ดังต่อไปนี้ ก) ประเภทโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ข) ประเภทเพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี ค) ประเภทรถยนต์ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ได้แก่ รถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการ และรถยนต์ส่วนบุคคล ง) ประเภทอื่น ๆ ที่ได้มีการออกใบอนุญาตไปแล้ว เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ กระจาย เศษเหล็ก ขวด สเตนเลส คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป เครื่องดนตรี เครื่องเสียง เครื่องใช้ไฟฟ้า ไม้เรือนเก่า เครื่องใช้สำนักงาน นาฬิกา ชิ้นส่วนอะไหล่ (รถยนต์/รถจักรยานยนต์) รถจักรยานยนต์ ยางรถยนต์ กระทะ ล้อรถยนต์ (ล้อแมกนิเซียม/อลูมิเนียม) แสตมป์ เหรียญ ธนบัตร เฟอร์นิเจอร์ ถังโลหะ กระสอบ เครื่องหนัง ของหลุดจํานำ เครื่องจักรเก่า จักรเย็บผ้า พระเครื่อง และพลาสติกสำหรับการค้าของเก่าบางประเภท หรือบางชนิดที่รัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นไม่ต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ได้แก่ การค้ากระสอบ ปานของเก่า การที่พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) กำหนดให้ต้องมีการขออนุญาตค้าของเก่าต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก็เพื่อประโยชน์ในการควบคุมผู้ประกอบการอาชีพค้าของเก่ามิให้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและเพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกในความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ปลอมหนังสือ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีสิทธิขอใบอนุญาตประกอบการอาชีพค้าของเก่า ตลอดจนเป็นบทบัญญัติที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งน่าจะมีผลให้การกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินลดน้อยลง เพราะผู้กระทำความผิดไม่มีช่องทาง หรือมีช่องทางน้อยลงในการถ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงเป็นกรณีที่รัฐมุ่งจัดระเบียบ การประกอบอาชีพค้าของเก่า เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินของประชาชนและรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งการจัดหารายได้จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต เข้ารัฐ ซึ่งแม้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลผู้ประกอบการค้าของเก่าอยู่บ้าง แต่ก็เป็นไปตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับกับผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมาย ให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด

และค่าของเก่าๆ ที่บัญญัติให้ผู้ประกอบอาชีพการค้าของเก่าต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อน ก็เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพค้าของเก่าที่มีผลต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ซึ่งเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานแล้วก็สามารถประกอบอาชีพค้าของเก่าได้ มิได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพค้าของเก่าอย่างเด็ดขาด และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสองก็ได้ บัญญัติยกเว้นให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ สำหรับพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าฯ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค่าของเก่า โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าภายหลังที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค่าของเก่ามิให้เป็นช่องทางในการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยอาศัยเป็นช่องทางในการถ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยเฉพาะโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ นอกจากนี้ หากไม่มีบทกำหนดโทษ มาตรการเชิงบังคับตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าฯ มาตรา ๔ ก็จะไร้ผล เพราะประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานแล้ว ไม่มีบทลงโทษ ดังนั้น เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ แล้ว ดังนั้น ความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าฯ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง จึงย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ ด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า บทบัญญัติมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าฯ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพในส่วนที่เป็นสาระสำคัญนั้น เห็นว่า แม้การค้าของเก่าจะเป็นอาชีพของประชาชนที่ก่อให้เกิดรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีพ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติรับรองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสองก็ให้จำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การกำหนดให้ต้องขออนุญาต

จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก็เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามซึ่งกระทบกระเทือน
เสรีภาพของบุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพค้าของเก่าอยู่บ้าง แต่ก็เป็นไปตามความจำเป็นเพื่อให้บรรลุ
เจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายซึ่งมุ่งคุ้มครองทรัพย์สินของประชาชนและรักษาความสงบเรียบร้อย
หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญ
แห่งเสรีภาพในการประกอบอาชีพค้าของเก่าแต่อย่างใด

ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒)
และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕ แต่อย่างใด

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า
พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ
ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๓๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง
แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๕

นายนพดล เสงเจริญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ